

Олександр ЗАВАДКА, к. м. н., доцент

Мудрість

Мудрість, Розум, Хитрість. Три кити, на яких тримається твердь людського буття. Це та корона «царя в голові», де Хитрість є золотом, що творить каркас і мозаїку коштовних рис та вмінь, з яких центральним, найгарнішим каменем є Розум, а світло, що заломлюється й множить у філігранях, є Мудрістю. Саме цей осяйний ореол живого світла привертає увагу й викликає наше захоплення, а інші камені достоїнств і здобутків лише підкреслюють цілісність і гармонію. Очі — дзеркало душі, однак чомусь саме блиск Хитрості ми розпізнаємо найпершим. Розум пізнають за мовою, а Мудрість — за розсудливістю і підсумками життєвого шляху.

Багатьом Бог дарує довге життя, і лише перед святим Петром душа складе звіт, чому її тіло прожило, наче тріснутий горщик, не потрібний нікому, уникаючи життєвих негараздів і небезпек. Ще більше Божих створінь гасне як яскрава зірка, проживши коротке, але гідне людської пам'яті життя. Перші не стали Мудрими, бо не вміли, другі не змогли чи не захотіли (не маю на увазі девіз панків «Живи швидко, помри молодим»). Сократ початком Мудрості вважав щире здивування. Мемуари видатних людей читають від здивування та захоплення, шукаючи в них зернини Мудрості й рецепти Удачі. Слово — ознака Розуму, а успішний фінал — констатація Мудрості. Тому знайдене зеренце буде лише інструкцією, а от власноруч вирощене, зрощене думками та вчинками, стане Деревом Мудрості.

Відмінність поняття «мудрець» у східному та європейському розуміннях криється як у релігійній, так і в цивілізаційній розбіжності. Східна схильність до яскравої фантазії, інтуїтивної мудрості та ірраціональної думки передбачає іншу грань та якість інтелекту, ніж у західній цілеспрямованості, раціоналізмі «технологічного» підходу до життя. Не певен, чи поняттям розуму та інтелекту варто надавати перевагу над інтуїцією та фантазією,

а тим більше — порівнювати їх. Криза суспільних формацій та очевидна цивілізаційна прірва між сучасними культурами дедалі частіше повертатиме до пошуку нових засад соціального устрою. Наразі лише шукають причини і винних, заглиблюючись у святі письмена і констатуючи хибність монетарної системи як такої. А справжня криза ще не почалася. Технократичному проєктові «Венера», який моделює зовсім інші ідеали суспільства, явно бракує мислителів Сходу, ще більше — мудреців, щоб принаймні уявити, як багатомільярдна популяція зможе жити в гармонії з довкіллям, зберігаючи Свободу кожного. Яка прикрість, що таких мислителів виростає лише декілька на століття. Певен, що людей із задатками Мудрості й можливостями вивести Людство з манівців споживацтва на велику дорогу є немало. А може й людству вже не потрібно цілющих джерел Мудрості, покладаючись на древні премудрості святих книг?

Таки є декілька чоловік, які шукають Мудрість і значно більше спраглих, які її потребують. Узавишись окреслювати важливі фрагменти мозаїки Буття, цілком усвідомлюю, що теми есе є складними для реалізації, і все ж роблю це з натхненням і без остраху. Хоча саме страх і біль є важливими захисними реакціями живого організму на загрози. Страху минулого лікують каяттям і прощенням, сьогоденні — аскетизмом, страхам перед майбутнім протистоять лише Мудрість і Молитва. Не лякаймося фальшивих «проводирів» — вони оперують страхами, які в 99% випадків хибні. Правильний напрям — рухатись до простоти життєвої Мудрості, а соціальний рівень і статки, врешті-решт, не такі вже й важливі, щоб дожити до свини у щасті, здоров'ї, оточеним повагою і правнуками.

Вважається, що зуби Мудрості мають таку назву через їх прорізування у 16–30 років. Чи знаєте ви хоч одного Мудреця в такому віці? Мудрагелики. 21 рік потрібно було древнім кельтам, щоб виховати друїда з обраного і пере-

дати наступним поколінням концентровану Мудрість. Таку назву восьмий зуб підтверджує лиш тоді, коли його втрачено. Втрата зубів робить людину мовчазною, а, за висловом Рюхайба бін Верда, з 10 частин Мудрості одна складатиметься зі знань та досвіду, а решта дев'ять — з уміння мовчати. Ньютон, левіт з найвищим положенням в ієрархії таємної Мудості масонів, носив видалену вісімку при собі як талісман. Древні традиції навчати через Мудрих волхвів, брахманів, дервішів, гуру, сенсеїв втрачено, фрагментарно ці знання доступні хіба для обраних. Інтернет, ще не ставши загальнодоступним, уже втратив свою когнітивність, а читання книг стало архаїкою. Єдина надія — на вміння Мудрих поліпшувати світ навколо себе, на духовних Пастирів, які прикладом просвіщають, і Вчителів, які здатні підтримати жагу до знань і допомогти в отриманні системного світогляду.

«Розумний не скаже того, чого не можна зробити; Мудрий не зробить того, про що не можна сказати». Лао Цзи

Уявімо собі, що в процесі еволюції Homo Sapiens, завдяки досягненням науки чи просто як дар від братів по розуму ми здобули можливість розуміти мову мозку і душі. Без слів сприймати зміст, суть та стан речей, повністю відкинувши такі рудименти, як обман, неправда, злий умисел через неможливість щось приховати чи лише задумати. Вже не кажу про спосіб органічно передавати наступним поколінням свій досвід, майстерність, знання. Лише цей невеличкий прояв практичної Мудрості ліквідував би цілі томи юриспруденції, у витoku вирішив би безліч людських проблем.

Карел Чапек у «Трактаті про Мудрість» дуже влучно розрізняє: «Сказати про Хитрість, — як стверджувати, що в осі є жало; це не щось заслужене, лише ознака. Сказати, що людина Розумна, — це ніби сказати, що слон великий і сильний, він може те, що недосяжне для інших. Сказати, що людина Мудра, — все одно, що розцілювати коханого». Без Хитрості будеш простаком, без Розуму — дурнем, без Мудрості — безрозсудним. Досягаючи Мудрості вмінням користатися Розумом без Хитрості, станеш прозорливим як Ярослав Мудрий, тож зберігай золоту середину і здобудеш щастя.

- Якби ви вчилися так як треба, то й мудрость би була своя (Л.Т.Шевченко).
- Прислухаючись до доводів розуму керуйся велінням серця.
- Окраса людини-мудрість, окраса мудрості-спокій, окраса спокою-відвага.
- Не журиш ні про що завчасно і не радий тому що не настало.
- Багато говориш-зубиш час, мало спілкуєшся-трапиш людей, мудрий не втрагає нічого.
- Прогитай книгу: Меша СЕЛІМОВИЧ, 'Дервіш та смерть'.
- Питання завжди універсальні, відповіді ж індивідуальні, підкресли цікаве й подумай.